

Настрої та очікування українців: регіональні особливості. Лютий 2018

Згідно з результатами дослідження, проведеного Соціологічною групою Рейтинг 59% опитаних вважають, що країні потрібні радикальні зміни, 15% – за те, що усе залишилося так, як є зараз, аби не гірше, стільки ж – за повернення того, як було раніше. Найбільше тих, хто виступає за радикальні зміни серед мешканців Галичини. Тих, хто за повернення у минулі часи – серед жителів неокупованого Донбасу, Харківщини, Миколаївщини, Одещини, Запоріжжя. Водночас, навіть тут очікування радикальних змін значно переважають над іншими настроями.

- Чверть опитаних очікують, що життя їхніх сімей покращиться у найближчі п'ять років. 37% вважають, що воно не зміниться, 18% – очікують погіршення, ще 21% не змогли оцінити перспективи своїх родин у майбутньому. Найбільше тих, хто оптимістично налаштований – у західних областях та у столичному регіоні (Києві та області). Водночас оптимістичний тренд все ж таки тут не є домінуючим: тих, хто вважає, що життя їхніх сімей не зміниться або ж погіршиться не менше половини.
- Найбільш важливою проблемою для країни опитані вважають військовий конфлікт на Сході України (75%). Майже половина так говорить про хабарництво та корупцію у владі. 28% вважають найбільш важливою проблемою держави безробіття, по 19% – так говорять про підвищення цін товари та низький рівень зарплат або пенсій, 17% – про соціальне розшарування, розрив між бідними та багатими, по 15% – про підвищення тарифів на комунальні послуги та недостатній рівень соціального захисту, по 12% – про зростання злочинності та неможливість отримати якісне медичне обслуговування, 8% – про несприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу, лише 6% – про

нестачу свободи і демократії, 4% – про неможливість отримати якісну освіту.

- Натомість на особистісному рівні найважливішими проблемами опитані вважають низький рівень зарплат та пенсій (52%), підвищення цін на основні товари, інфляцію (51%), підвищення тарифів на комунальні послуги (50%). Кожен п'ятий говорить як про особисті проблеми про військовий конфлікт на Сході України, неможливість отримати якісне медичне обслуговування, безробіття. По 14-15% вважають своїми проблемами недостатній рівень соціального захисту, хабарництво та корупцію, 11% вважають проблемою соціальне розшарування. Інші проблеми особисто хвилюють менше 8% опитаних.
- Понад 90% респондентів оцінили політичну ситуацію в країні як критичну або напружену (33 і 59% відповідно), лише 3% говорили про неї як про спокійну. Високий рівень напруженості стосовно оцінки ситуації у вітчизняній політиці зафіксований в усіх без винятку областях країни.
- Незважаючи на високий рівень напруженості у суспільстві, відносна більшість громадян виступають не за радикальні, а конструктивні шляхи виходу країни з кризи. Так, 44% вважають, що найбільшою мірою сприятиме зниженню напруженості у суспільстві початок реальних кримінальних розслідувань корупції у владній верхівці країни. 37% говорять, що знизити напруженість зможе реалізація проектів, спрямованих на покращення матеріального становища та умов життя людей, 35% вважають, що це повинен бути реальний прогрес на Донбасі, наприклад припинення військових дій, звільнення полонених тощо. 20% вважають, що зниженню рівня напруги у суспільстві сприятиме шире залучення людей до громадського контролю за діями влади.
- Лідером президентського рейтингу є Ю.Тимошенко, за яку у разі проведення виборів найближчим часом готові проголосувати 18,7% тих, хто взяв би у них участь та визначився із вибором. П.Порошенка готові підтримати

15,6% опитаних, Ю.Бойка – 11,7%, А.Гриценка – 9,7%, О.Ляшка – 8,7%, В.Рабіновича – 8,3%, А.Садового – 6,4%, О.Тягнибока – 3,9%, А.Яценюка – 1,7%. За інших, аніж представлені у списку кандидатів готові віддати свої голоси 15,3% опитаних.

- **Ю.Тимошенко лідирує практично в усіх областях Центру та частини Заходу країни. При цьому вона входить до трійки лідерів майже в усіх областях. П.Порошенко має сильні позиції в частині областей Заходу та Києві, Ю.Бойко – у більшості областей Півдня та Сходу.**
- **Рівень підтримки Ю.Тимошенко більш-менш рівномірний у всіх областях Центру, Півночі, Заходу та частково Півдня. П.Порошенка найбільше підтримують на Вінниччині, дещо менше в областях Заходу та Центру, ще менше на Півдні. Електоральною базою А.Гриценка є частково Захід, Київська та Черкаська області. Найвищий рівень підтримки О.Ляшка на Півночі та Буковині, А.Садового – на Галичині, Волині та Хмельниччині. Підтримка В.Рабіновича та Ю.Бойка зосереджена на Півдні та Сході, водночас в останнього виборці більше концентровані в індустриальних областях Сходу.**
- **Моделювання другого туру президентських виборів у парі Ю.Тимошенко та П.Порошенко дало наступні результати: за лідера Батьківщини готові проголосувати 30% тих, хто заявив, що візьме участь у основних виборах. Главу держави готові підтримати у цьому випадку 23%. 28% відмовилися б брати участь у голосуванні другого туру за таких умов, ще 19% не визначилися із вибором. П.Порошенко переміг би лише в 3-х областях (Вінницькій, Хмельницькій та Чернівецькій), приблизно однакову кількість голосів обоє кандидатів набрали б у 5-ти регіонах – Рівненській, Черкаській, Кіровоградській та Донецькій областях та Києві. В решті 17-ти областях перемогла б Ю.Тимошенко.**
- **Проєвропейський вектор є домінуючим практично в усіх регіонах країни за винятком Одещини, Харківщини та Донбасу. Загалом вступ до ЄС підтримали б у разі**

проведення референдуму 52% опитаних, проти цієї ініціативи – 27%, не змогли визначитися, або ж не брали участь у голосуванні – 20%.

- **За останні три роки кількість прихильників вступу до НАТО зростає у півтори рази.** Сьогодні 43% підтримують вступ до Альянсу, 34% – проти цього. Ще майже чверть або ж не визначилися, або ж не приймали б участі у референдумі у разі його проведення. На відміну від євроінтеграції підтримка вступу до НАТО є нижчою на Півдні та Сході. У віковому розрізі найбільше противників НАТО серед найстарших респондентів.
- **Третина опитаних жалкують про розпад у 1991 році Радянського Союзу, 55% – не мають ностальгії за СРСР.** Найбільше тих, хто сумує за минулим в областях Півдня та Сходу, найменше – на Заході. Ностальгія за СРСР корелюється у регіональному розрізі з кількістю тих, хто не підтримує вступ до НАТО.
- **Прозахідний та проукраїнський вектори є сьогодні однозначно домінуючими в суспільстві.** Так, не менше половини опитаних відповіли, що хочуть, щоб їхні діти жили в Україні, ще третина обрали б для місця їхнього життя Європейський Союз, 7% – США, і лише 2% – Росію. Ця тенденція притаманна з невеликими відмінностями для мешканців усіх областей України.
- **47% заявили, що використовують вдома для спілкування українську мову, 29% – як українську так, і російську, 24% – російську, 1% – іншу мову.** Більше тих, хто використовує вдома виключно українську мову проживають на Заході, Півночі та в Центрі (за винятком Кіровоградської, Сумської областей та Києва). Тих, хто більше використовує російську більше на Одещині, Харківщині та Донбасі. В інших областях використовують обидві мови, як українську, так і російську.
- **Кількість прихильників української мови як єдиної державної постійно зростає.** Так, сьогодні вважають вже 61% (у 2014 році таких було 47%), ще 20% – стверджують, що російській можна надати статус офіційної в окремих

регіонах, 15% – за надання російській мові статусу державної. При цьому слід зауважити, що при постійному зменшенні кількості прихильників надання російській мові державного статусу, зростає кількість прихильників української, як єдиної державної без інших альтернатив. Найбільше прихильників надання російській будь-якого статусу в областях Півдня та Сходу.

- **43% опитаних вважають, що Україна повинна стати великою аграрною державою, стільки ж, – що вона повинна розвивати високотехнологічні галузі та промисловість.** Прихильників аграрного шляху розвитку переважно більше на Заході та у Центрі, технологічної еволюції – на Сході, Півдні та у столиці.
- **Питання дозволу продажу земель сільськогосподарського призначення сьогодні не має підтримки у суспільстві. 77% опитаних проти цієї ініціативи, за – лише кожен десятий, 13% – не визначилися із відповіддю у цьому питанні.**
- **Половина опитаних вважають, що Україна повинна бути парламентсько-президентською республікою, 17% – виключно парламентською, 14% – президентською, 20% – не визначилися із відповіддю.**
- **Лише 28% вважають, що Україні сьогодні потрібна диктатура з жорстким лідером на чолі держави, 56% – проти диктатури, ще 16% – не визначилися.**
- **Дві третини – за унітарний устрій країни, 19% – за федеративний, стільки ж – не визначилися.** Прихильників федерації найбільше у Миколаївській, Одеській та Харківській областях. Незважаючи на це, кількість прихильників унітарного устрою тут все одно переважає (42-43%).
- **Серед шляхів вирішення проблеми Донбасу більшість підтримують мирні ініціативи з врегулювання ситуації, в тому числі 32% опитаних за припинення військових дій на Донбасі та визнання цих територій тимчасово окупованими, 21% – за надання цим територіям федеративного статусу в складі України. Крім того, 8% підтримують відділення цих територій від України, а майже кожен п'ятий (18%) не**

визначились щодо цього питання. У свою чергу 21% вважають, що необхідно продовжувати військові дії до повного відновлення української влади на окупованих територіях. Найбільше їх на Заході та Центрі країни. Водночас слід зазначити, що незважаючи на це, у цих регіонах також переважають мирні ініціативи вирішення проблеми Донбасу. Аудиторія: населення України від 18 років і старші. Вибірка репрезентативна за віком, статтю, регіонами і типом поселення. Вибіркова сукупність: **30 000 респондентів (по 1200 у кожному регіоні)**. Особисте формалізоване інтерв'ю (**face-to-face**). Помилка репрезентативності дослідження: **не більше 0,6%**. Терміни проведення: **12-28 грудня 2017 р.**